

Sezona 2016/2017

Četvrtak, 9. februar 2017. godine
Petak, 10. februar 2017. godine
Zadužbina Ilije M. Kolarca u 20 časova

Filharmanija i Za avanturiste

Dirigent: **Gabrijel Felc**
Solista: **Đovani Solima**

Program:

K. Šimanovski: *Koncertna uvertira op. 12*

Trajanje: oko 15 minuta

Đ. Solima: *Narodne priče za violončelo i orkestar*

Trajanje: oko 30 minuta

***

B. Smetana: *Moja domovina (odlomci)*

Višegrad
Vltava
Šarka

Trajanje: oko 40 minuta

Koncertmajstor: **Tijana Milošević**

Večerašnji *avanturistički* koncert započinje poznatom *Koncertnom uvertirom* Karola Šimanovskog, na koju se nadovezuju zvuci violončela Đovanija Solime i vode nas do sunčane Italije. Putovanje završavamo u Češkoj gde Bedžih Smetana čeka da nas povede kroz zvuke svoje domovine.

Karol Šimanovski (1882–1937), poljski kompozitor, rođen je u mnogobrojnoj porodici, od roditelja zemljoposjednika ali i muzičara amatera, koji svojoj deci nisu samo preneli ljubav prema muzici i umetnosti, već su im podarili i najbolje obrazovanje iz datih oblasti. Tako je Karol Šimanovski nakon završenog Varšavskog konzervatorijuma u Poljskoj, putovao po evropskim muzičkim centrima (Beč, London, Pariz) i pratio najnovija dešavanja i dostignuća na polju muzike. Tokom Prvog svetskog rata istraživao je islamsku kulturu, vizantijsku umetnost ali i produbljivao svoju kritičku misao izučavajući dela grčkih filozofa, što je doprinelo određenoj slobodi pri komponovanju u kasnijem periodu.

Koncertna uvertira op. 12 u E-duru prvo je orkestarsko delo Karola Šimanovskog. Skice ove kompozicije nastale su 1904. godine, orkestracija je završena naredne godine, a delo je premijerno izvedeno 1906. godine u Varšavi. U delu se mogu prepoznati uticaji Vagnerove muzike, kao i dela Riharda Štrausa, što je donekle bilo zajedničko svim mladim kompozitorima tog doba. Šimanovski se delu vratio nekoliko godina kasnije, i druga verzija *Koncertne uvertire* je premijerno izvedena u Beču 1919. godine. Iako su muzički kritičari smatrali da ovo delo ne izražava kompozitorov talenat i umeće na najbolji način, *Koncertna uvertira* je vremenom našla svoj put do koncertnih dvorana i publike, i danas je jedno od omiljenih dela mnogih orkestara širom sveta.

Đovani Solima (1962) je italijanski kompozitor i violončelista. Kompoziciju je završio na Konzervatorijumu u Palermu, a usavršavao se u Štuttgartu i *Mocarteum* univerzitetu u Salzburgu. U njegovim kompozicijama prepoznaje se uticaj minimalizma, ali se mogu naći elementi italijanske narodne muzike, kao i popularnih žanrova (džeza, rokenrola).

Narodne priče nastale su 2009. godine kao porudžbina Budimpeštanskog festivalskog orkestra i dirigenta Ivana Fišera. Delo ima netipičnu formu solističkog koncerta za violončelo i orkestar jer je u jednom stavu u kojem se naziru obrisi stavova različitog karaktera, odnosno odseka u kojima dominiraju različiti muzički materijali. Solistička deonica je tehnički izuzetno zahtevna, i pri tome je i improvizacionog karaktera, što solistu postavlja u ulogu naratora koji svojim instrumentom slobodno *pripoveda* narodne priče.

Moja domovina je ciklus od šest simfonijskih poema češkog kompozitora **Bedžiha Smetane** (1824–1884), predstavnika češkog romantizma i utemeljivača češke nacionalne škole. Smetana je svoje simfonijske poeme koncipirao po uzoru na simfonijske poeme Franca Lista – kompleksna simfonijska dela koja muzikom potcrtavaju određenu temu ili programski sadržaj. Programi poema iz *Moje domovine* opisuju pojmove i priče vezane za češki folklor koji je kompozitoru bio blizak i izuzetno zanimljiv za obradu, što se primećuje i u ostatku njegovog opusa (gde se posebno izdvaja opera *Prodana nevesta*). Već iz samih naslova poema mogu se naslutiti njihovi programi – *Višegrad* i *Tabor* upućuju na češke geografsko-istorijske lokalitete, *Vltava* i *Iz*

čeških lugova i gajeva u prvi plan stavljaju češke prirodne lepote, dok Šarka i Blanik obrađuju narodne legende.

Večeras će na koncertu biti izvedene prve tri poeme iz ciklusa – *Višegrad*, *Vltava* i *Šarka*. *Višegrad* opisuje istoimeni dvorac u Pragu u kojem je bilo sedište čeških kraljeva. Poemu započinju harfe evocirajući Lumira, pesnika i lautistu iz čeških narodnih priča, nakon čega se izlažu muzički motivi koji se sporadično pojavljuju tokom čitavog ciklusa. U *Vltavi* Smetana koristi tehniku tonskog slikanja kojom zvučno opisuje reku Vltavu od njenog nastanka (melodije flauta na početku poeme predstavljaju dva potoka od kojih nastaje reka), njen protok kroz šume i obronke (glavna tema prepoznatljive melodije), prolazak kroz Prag podno praških dvoraca i mostova, i naposljetku ušće u Elbu na češko-nemačkoj granici. *Šarka* nosi naziv po istoimenoj junakinji češke legende, u kojoj ona izaziva kneževskog viteza Ctirada. Šarka ga svojom lukavošću nadmudruje, pobeđuje Ctirada i njegove saborce i ratne uspehe oglašava pobedničkim rogom.

Ana Đorđević*

*U sezoni 2016-17, Beogradska filharmonija pruža priliku odabranim mladim muzikolozima da pisanjem programskih komentara obogate svoju stručnu praksu.